

lemmer, som af dette Parti blev satte paa betydelige Tillidsposter. De to ærede Medlemmer have begge været valgte til Medlemmer af Forsvarskommissionen, hvilket efter min Mening omtrent er den betydeligste Tillidspost, man under den nuværende politiske Situation kan have, og den ene har siddet i Partiets Bestyrelse. Et af de ærede Medlemmer, der ogsaa med skarpe Ord har karakteriseret Stillingen, det ærede Medlem for Ringsted (Zahle), var Partiets militære Ordfører, en af Ordførerne for Finansloven. Man tør da nok sige, at naar saadanne Medlemmer betegne Stillingen saaledes, maa der have været noget usandt og uægte ved dette Sammenhold, og jeg tror ikke, der er mange, der ikke ville give mig Ret i, at hellere end at holde sammen paa den Maade maa man dele sig; det er dog, hvor mange Ulemper det ogsaa kan have, sundere og naturligere Forhold, der fremkomme paa den Maade.

Det ærede Medlem for Ribe (Jens Busk) misforstod mig nu ganske, naar han troede, at mit parlamentariske Ideal var, som han sagde, at en Regering skulde gaa og klukke, sommetider for Højre, sommetider for Socialdemokratiet og sommetider for de moderate, for hver Gang at flikke sig et Flertal sammen. Saadan gaar det jo slet ikke til i de Lande — og det er snart de fleste —, hvor Regeringen maa støtte sig til flere end en Gruppe. Det ærede Medlem behøver kun at gaa til Frankrig, til Norge, til Sverige — jeg kunde nævne andre Lande — for at se, hvorledes det gaar til. Det gaar saaledes til, at naar der dannes en Regering, maa denne Regering sikre sig, at den i det væsentlige er enig i den politiske Linie, der skal følges, med de og de Grupper. Paa de og de Grupper bygges dens Politik, og saa længe dens Politik billiges af dem, saa længe bliver den ved at være Regering. Det er noget helt andet, end det ærede Medlem mente, at det blev aldeles tilfældigt, ligesom i en Kalejdoskopkasse, hvorledes Flertallet dannedes i de forskellige Sager. Det ærede Medlem mente, at jeg skulde have taget England, ikke Frankrig, til Mønster, men ogsaa i England kan der i forrige Aarhundrede paavises Ministerier, som ikke vare byg-

gede paa et enkelt Parti, men paa flere Grupper. Det var saaledes Tilfældet med Lord Aberdeens Ministerium i 1852, med det første Palmerstonske Ministerium i 1855. Vi behøve ikke at gaa længere tilbage end til den politiske Situation, efter at Brudet var kommet mellem Gladstone og de liberale Unionister. Det Ministerium, som Salisbury den Gang dannede, var støttet paa liberale Unionister og konservative, det var ikke samme Parti. Det, jeg har ment at sige dermed, er kun dette, at jeg har villet — og det var et af Hovedformaalet for min Tale den Gang — advare mod den politiske Dogmatisme, som kiler sig fast i en enkelt politisk Form og finder, at den er det ene saliggørende, og at, hvis man en Gang skulde komme til, at denne Form ikke længere kunde oprettholdes, laa alt paa Jorden, Parlamentarismen, Venstres Sag og jeg ved ikke hvad andet. Jeg har villet vise, at det samme kan naas ad flere forskellige Veje, og det viser jo ogsaa, som sagt, Erfaringen tydelig nok rundt omkring i Europa.

Det ærede Medlem for Odense Amts 2den Valgkreds (Martin Madsen), tror jeg det var, mente, at det, jeg havde slaaet til Lyd for, skulde være, hvad han kaldte en radikal Samlingspolitik. Han sigtede dermed formodentlig til de Ord — Ord, som Fremtiden nok skal bevise Rigtigheden af —, jeg sagde om, at Venstre, haardt trængt som det er af Højre fra den ene Side og Socialdemokratiet fra den anden, en Gang i Fremtiden vil blive nødt til i højere Grad at tolerere de noget afvigende Anskuelse, der altid kunne være indenfor et saa stort Parti. En Venstregering i Fremtiden tror jeg vil blive nødsaget til, som jeg ytrede, at bygge paa en ikke saa lidt bredere Basis, end Tilfældet nu synes at være. Jeg henpegede da ogsaa til, at hvis en Venstregering vilde gøre sin Politik afhængig af Højre, da vilde den komme til at lide bitre Skuffelser, ligesom at hvis et Venstreparti ved Socialdemokratiets Bistand vilde søge at overvælde de andre Venstregrupper, vilde ogsaa det komme til at lide Skuffelser, om ikke før, saa naar det skulde til at danne en Regering, idet det da vilde vise sig absolut regeringsudygtigt. (*Borgbjerg*: Det er gaaet ypperligt i Frankrig i 6 Aar.). Ja, hvor ypper-